

Z A P I S N I K
sa I zajedničke sjednice
Odbora za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje
i
Odbora za ekonomiju, finansije i budžet
Skupštine Crne Gore 26. saziva
održane 26. decembra 2017. godine

Sjednica je počela 26. novembra 2017. godine u 11.15 časova.

Predsjedavali su prof. dr Petar Ivanović, predsjednik Odbora za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje i dr Predrag Sekulić, predsjednik Odbora za ekonomiju, finansije i budžet.

Sjednici su prisustvovali poslanici/e, članovi/ce dva Odbora: Genci Nimanbegu, dr Predrag Sekulić, Ana Nikolić, Mirsad Murić, Filip Vuković, Jovanka Laličić i Mićo Orlandić. Sjednici nijesu prisustvovali članovi dvaju Odbora: Mirsad Murić, Bogdan Fatić, Petar Smolović i Branko Čavor. U skladu sa članom 65 stav 2, umjesto odsutnih poslanice Marije Čatović i poslanika Mirsada Murića, sjednici su prisustvovali: poslanik Danijel Žvković i poslanica mr Sanja Pavićević. Sjednici su, u skladu sa članom 67 stav 2 Poslovnika, prisustvovali: mr Milutin Simović, potpredsjednik Vlade i ministar poljoprivrede i ruralnog razvoja, Vaso Radović, potpredsjednik Opštine Ulcinj, mr Luka Mitrović, direktor Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju Crne Gore (ZHMS), Vladan Radonjić, generalni direktor Direktorata za pomorski saobraćaj u Ministarstvu saobraćaja i pomorstva, Milan Paunović, predsjednik Komisije za državnu granicu u Ministarstvu unutrašnjih poslova, Damir Gutić, direktor Uprave za vode, Momčilo Blagojević savjetnik za monitoring u vodoprivredi u Ministarstvu poljoprivrede i ruralnog razvoja i Ivana Stojanović, savjetnica u Direkciji za mediteranske poslove Ministarstva održivog razvoja i turizma.

Rad sjednice pratili su predstavnici medija.

Nakon što je konstatovano da postoji kvorum za rad i punovažno odlučivanje, za sjednicu je utvrđen sljedeći

DNEVNI RED:

1. Konsultativno saslušanje na temu: „Regulacija toka rijeke Bojane“

Otvarajući sjednicu, **predsjednik Odbora za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje, prof. dr Petar Ivanović** saopštio je da su dva Odbora odlučila da održe konsultativno saslušanje na predloženu temu cijeneći značaj pitanja i ingerencije oba Odbora. Naveo je i da je potpredsjednik Skupštine i član dva Odbora, Genci Nimanbegu zatražio od Ministarstva saobraćaja i pomorstva obavještenja i objašnjenja u vezi sa članom 207 Zakona o sigurnosti pomorske plovidbe, koji se odnosi na obavezu organa državne uprave nadležnog za poslove pomorstva da do 31. decembra 2014. godine donese plan, mjere i aktivnosti na održavanju plovnosti, postavljanju objekata sigurnosti za plovne puteve u skladu sa čl. 2, 7 i 8 ovog zakona, posebno na rijeci Bojani i njenom ušću.

Potpredsjednik Vlade i ministar poljoprivrede i ruralnog razvoja, mr Milutin Simović, saopštio je da je pitanje regulacije toka Bojane od krucijalne važnosti, ne samo za uži region već i za Crnu Goru. Istakao je da je 2017. godina bila veoma specifična jer je bila izrazito sušna, te su dotoci vode u Bojanu bili izuzetno mali. Posebno je sušom bio pogođen desni rukavac Bojane i u dijelu gdje se Bojana uliva u more. Istakao je da

problem toka rijeke nije bio nepoznat i ranije i predmet je pažnje i stručne i ukupne javnosti a da je nastao kao skup uticaja većeg broja faktora: prije svega prirodnog, zbog nagiba rijeke od 0,15%, taloženja materijala koji donosi Drim, snažnog negativnog antropogenog uticaja koji dolazi sa područja Skadra, gradnje objekata na obalama rijeke koja nije uvijek kontrolisana čime je širina korita rijeke umanjena. Osim ovih faktora, uticala je i poplava 2010. godine koja je izazvala ne samo velike nanose pijeska i mulja, već i drugog materijala koji se nataložio na račvi koja dijeli Bojanu na lijevi i desni rukavac. Podsjetio je da je Sporazum između Albanije i Crne Gore uspostavio pravila regulacije toka lijevim i desnim rukavcem rijeke Bojane i njime je predviđeno obezbjeđenje protoka desnim rukavcem u iznosu od 25% njenog ukupnog proticaja. U 2017. godini Hidrometeorološki zavod je napravio analizu proticaja Bojane i utvrdio da je desni rukavac rijeke imao proticaj od 3% ukupnog proticaja. Upoznao je da analize izvršene nakon sušnog perioda pokazuju da sada desnim rukavcem protiče oko 13% vode. Ukazao je da je u narednoj godini planirano produbljivanje korita rijeke Bojane u desnom rukavcu, čiji će obim zavisiti od relevantnih hidroloških analiza i mjerenja. Istakao je da Ministarstvo ima konstruktivnu saradnju sa lokalnom samoupravom, predstavnicima civilnog sektora, predstavnicima ribara, JP „Morsko dobro“, Hidrometeorološkim zavodom, Ministarstvom održivog razvoja i turizma i Ministarstvom saobraćaja i pomorstva. Napomenuo je da je u rješavanje dugogodišnjeg problema uključena i susjedna Republika Albanija. Pozdravio je uključenje Skupštine Crne Gore i isto ocijenio podsticajnim imajući u vidu ekonomski, ekološki i ukupni državni značaj rijeke Bojane. Saopštio je da su, na bazi projekta koji je urađen još 2011. godine, a koji je regulisao protočnost Bojane, predviđeni radovi čiji se dugoročni efekat očekuje. U pripremi radova definisana je lokacija za deponovanje izvađenog materijala i izdvojeno oko 400.000 EUR. Direkcija javnih radova planirala je sredstva u kapitalnom budžetu za nastavak navedenih radova u 2018. godini.

Vladan Radonjić, generalni direktor Direktorata za pomorski saobraćaj, upoznao je da se Ministarstvu saobraćaja i pomorstva obratila Skupština Crne Gore i poslanik Genci Nimanbegu, dopisom koji se odnosio na Zakon o sigurnosti pomorske plovidbe u dijelu koji definiše postavljanje znakova sigurnosti na putevima rijeke Bojane i njenom ušću. Napomenuo je da rijekom Bojanom plove objekti veoma ograničenog gaza, te da ni na toku rijeke Bojane ni na ušću ne postoji definisani plovni put jer nijesu definisane ni dubine korita u određenim djelovima toka rijeke. Ukoliko bi plovni put bio definisan Ministarstvo saobraćaja i pomorstva bilo bi odgovorno da definiše i postavi znakove sigurnosti, definiše veličinu i dubinu gaza plovnih objekata i da zaštiti rijeku od zagađenja koja ističu sa plovnih objekata. Na osnovu inicijative poslanika Nimanbegua i Odbora za ekonomiju, finansije i budžet Ministarstvo saobraćaja i pomorstva poslalo je dopis o aktivnostima koje treba preduzeti da bi se mogao definisati plovidbeni put, na osnovu čega bi se stvorili uslovi da Ministarstvo saobraćaja i pomorstva sprovede sistem sigurnosti plovidbe koji je definisan Zakonom o sigurnosti pomorske plovidbe. Saopštio je da je neophodno formiranje interresorne grupe koja će procijeniti stanje plovnosti i dubine na rijeci Bojani tokom cijelog njenog toka. Mora biti urađena kvalitetna ekspertiza s obzirom da se Bojana nalazi dijelom u kriptodepresiji. Ministarstvo saobraćaja i pomorstva je planiralo da izdvoji dio novca za pomoć eksperata preko IPA fondova, ugovorom koji treba da se potpiše između Vlade Crne Gore i Evropske Unije. 100.000 EUR je predviđeno za izradu elaborata i eventualnog premjera dubina. Istakao je da mora postojati stručna procjena stanja na Bojani kako bi Ministarstvo saobraćaja i pomorstva definisalo koliko se može produbiti korito rijeke bez narušavanja ekosistema. Nakon osnivanja interresorne grupe, sljedeći korak je definisanje Sporazuma između Crne Gore i Republike Albanije, dakle potrebno je i formiranje radne grupe koja će zajednički definisati stavove i odluke obje države. Neophodno je definisati operativne poslove koji su uslovljeni pretraživanjem korita rijeke Bojane. Tek nakon što se svi navedeni koraci završe, biće moguće definisati plovni put, a Uprava pomorske sigurnosti, odnosno Ministarstvo saobraćaja i pomorstva će preuzeti odgovornost održavanja puta i postavljanja neophodne signalizacije. Postaviće se preduslovi i za izradu nautičkih karata, službe traganja i spašavanja na rijeci Bojani i sistem nadzora i kontrole rijeke Bojane, sličan onome koji postoji sada na moru, a koji služi za praćenje i usmjeravanje saobraćaja na vodi.

Milan Paunović, predsjednik Komisije za državnu granicu, Ministarstvo unutrašnjih poslova saopštio je da ukupna dužina državnih granica između Crne Gore i Republike Albanije iznosi 207km, od toga 24,7km na rijeci Bojani i 38,8km na Skadarskom jezeru. Upoznao je da su granice između Crne Gore i Albanije definisane Protokolom potpisanim 26. jula 1926. godine u Firenci (tada između Kraljevine SHS i Kraljevine

Albanije). Ukazao je da je proučavanjem dokumenata o razgraničenju Crne Gore i Republike Albanije na rijeci Bojani primijećeno da je dolazilo do promjena u toku rijeke, a Protokolom je definisano da državna granica prati promjene toka. Saopštio je da je prošle nedjelje organizovan sastanak u Skadru kojem su prisustvovali predstavnici Ministarstva saobraćaja i pomorstva i Albanskog programa za razvoj. Tom prilikom su razmotrena pitanja od značaja za zajedničko korišćenje rijeke Bojane i Skadarskog jezera. Razmotreni su projekti infrastrukturnog povezivanja dviju država u cilju poboljšanja ekonomskog položaja i turističke valorizacije zajedničkih teritorija. Podsjetio je da je usaglašenim sporazumom između Vlade Crne Gore i Savjeta ministara Republike Albanije predviđeno rješavanje pitanja u oblasti upravljanja vodama i prekograničnoj saradnji, pa iznosi mišljenje da taj sporazum treba što prije potpisati i formirati paritetnu međuresorsku komisiju koja će se pomenutim pitanjima baviti.

Vaso Radović, potpredsjednik Opštine Ulcinj, iznio je mišljenje da konsultativno saslušanje pokazuje kolika je važnost rijeke Bojane za cijelu Crnu Goru. Podsjetio je da se radi o višedecenijskom problemu i da je još 2010. godine Crnogorska akademija nauka započela opsežna istraživanja povodom problema rijeke Bojane. Održani su i sastanci sa nadležnim organima Republike Albanije, utvrđeno postojanje problema i predviđena rješenja za produbljivanje korita rijeke Bojane. Vršeni su radovi na čišćenju korita rijeke i omogućen protok vode. Saopštio je da su hidrološki uslovi u posljednje vrijeme bili izrazito nepovoljni zbog čega je desni rukavac rijeke Bojane zatvaran, a pijesak koji se nakupio treba, po njegovom mišljenju, vratiti na Veliku plažu u Ulcinju. Ocijenio je da Bojana iz Skadarskog jezera otiče isuviše lijeno prema moru, zasuta nanosima albanskih rijeka Kiri i Drim. Tim koritom Bojana u jesen i zimu ne može da ispusti višak vode iz jezera, pa zato u kišnim periodima promijeni tok: vraća se uzvodno i uliva u Skadarsko jezero. To se događa kada joj nabujali Drim pregradi tok. Zbog toga i jezero plavi okolinu. Samo u posljednjih stotinu godina njegove vode poplavile su 20.000 hektara plodne zemlje. Izrazio je nadu da će se problem sa rijekom Bojanom dugoročno riješiti.

Damir Gutić, direktor Uprave za vode, istakao je da je problem sa tokom rijeke Bojane kulminirao 2017. godine i tako skrenuo pažnju javnosti. U rješavanje problema aktivno se uključila Uprava za vode u svakodnevnoj saradnji sa opštinom Ulcinj, ekspertima iz hidrologije i drugima. Radilo se na ažuriranju podataka o protočnosti desnog rukavca rijeke Bojane kako bi se upotpunio projekat iz 2011. godine koji se bavi mjerama za produbljivanje korita rijeke, izvlačenjem i skladištenjem materijala sa dna rijeke kako bi se ona učinila propusnijom. Pretpostavio je da se radi o oko 150m³ materijala, započeti su radovi na vađenju tog materijala za koji su obezbijeđena finansijska sredstva što daje nadu da će problem u toku sljedeće godine biti saniran na duže vrijeme. Napomenuo je da trajnog rešenja za desni rukavac rijeke nema, o čemu postoji svijest, te da će se interventni radovi morati povremeno izvoditi kako bi rijeka ostala u granicama koje sada ima. Saopštio je da oko 30.000m³ pijeska koji je tokom 2017. godine izvađen, nije preuzeo niko jer nadležnosti nijesu precizno definisane između JP „Morsko dobro“, Opštine Ulcinj, HTP „Ulcinjaska rivijera“ i drugih organa lokalne samouprave. Ipak, naglasio je da se ekonomski i turistički može valorizovati područje oko Bojane. Mora se poklanjati stalna pažnja obnavljanju prirodnih resursa, a bez intervencija građenjem relevantnih podzida problem proticaja vode Bojanom nije moguće riješiti.

Luka Mitrović, direktor Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju Crne Gore (ZHMS), upoznao je odbore sa nadležnostima Zavoda i u tom kontekstu saopštio je da su na rijeci Bojani vršena dva hidrološka mjerenja u toku 2017. godine. Naglasio je da je vodostaj u toku 2017. godine bio izuzetno nizak, kao i 2003. i 2011. godine, kada je nizak vodostaj zabilježen i na Skadarskom jezeru. Smatra da je to posljedica prirodnih okolnosti, čemu doprinosi i istočno-jadranska struja koja „slaže“ nanose u rijeku Bojanu, od kojih je i nastala Velika plaža u Ulcinju. Prirodni procesi potkopavaju lijevi rukavac rijeke i njime protiče više vode, ali na fizičke i biološke zakonitosti nije moguće uticati. Osim mjerenja koja su obavljena po projektima CANU u prethodnom periodu (2006. godine), u toku 2017. godine vršena su i dva vanredna mjerenja, čemu su podrška bila sredstva iz IPA fondova. Mjerenje iz oktobra pokazuje nizak vodostaj od svega 264m³ lijevim i 8,69m³ vode desnim rukavcem Bojane što je svega 3% predviđenog protoka desnim rukavcem. Vodostaj je bio rekordno najniži i iznosio je 74 cm. Mjerenje od 22. decembra pokazalo je proticaj od 1.271m³ a prije račvanja i oko 270m³ desnim rukavcem, što je oko 17% predviđenog protoka. Hidrološka mjerenja će zato biti češća i prilagođavaće se tzv. „niskoj“ ili „visokoj“ vodi. Saopštio je da su izvršena kontrolna mjerenja na

svakih četiri kilometra i o tim, još neobrađenim podacima, o dešavanjima u koritu rijeke Bojane biće obaviješteno Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja. Naglasio je da obavljena mjerenja mogu biti dobra osnova za izradu relevantnih karata kako bi se pratilo ponašanje rijeke i uticalo na njen vodostaj.

Predsjednik Odbora za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje, prof. dr Petar Ivanović istakao je da se problem plovnosti i vodostaja Bojane ne može rješavati parcijalno i aktivnostima samo jedne zainteresovane institucije u Crnoj Gori, već angažovanjem svih koji su, u bilo kom pogledu, nadležni za ovaj problem kako bi se prona[lo dugoročno rješenje. Kazao je da treba da postoji jasan dinamički plan koji podrazumijeva prikazivanje aktivnosti svake institucije sa stanovišta njihovih ingerencija i jasnim rokom za svaku od utvrđenih aktivnosti. Naglasio je da posljedice navedenih pojava i aktivnosti nijesu samo ekološke, već mnogo šire, jer periodi suše i poplava ostavljaju posljedice na poljoprivredu i ukupan život ljudi. Konstatovao je da je neophodno utvrditi jasan pravac djelovanja u oblasti edukacije građana koji žive na ugroženim područjima, ali i ukupnu crnogorsku javnost, s obzirom da se radi o interesu države da se problem rijeke Bojane riješi. U tom kontekstu istakao je važnost medija i zajednički rad dva odbora. Naglasio je da se treba fokusirati na konkretna i operativna rješenja kako bi se spriječilo neodgovorno ponašanje prema prirodi, čemu smo bili svjedoci u slučajevima poplava koje su nedavno zadesile Crnu Goru. Zato građani treba da znaju kakve su dugoročne posljedice nemarnog odnosa prema prirodi. Takođe, istakao je da Crna Gora ne treba i ne može da rješava samostalno problem rijeke Bojane. Neophodna je dobra i konstruktivna saradnja sa Republikom Albanijom. Da bi saradnja bila plodna mora se znati što je do sada urađeno i što je dugoročni plan kako bi se izbjegle nedoumice i dvosmislena tumačenja. Zahvalio je poslaniku Nimanbegu na istrajnosti pri kandidovanju ove teme. Izrazio nadu da će se na dnevnom redu sjednica odbora naći i drugi hidrološki problemi u Crnoj Gori koji ukazuju na potrebu da se cjelovito i sistemski riješe, a koji nijesu dovoljno razumljivi široj javnosti.

Poslanik Genci Nimanbegu izrazio je zahvalnost svima koji su pomogli organizaciju konsultativnog saslušanja u vezi sa regulacijom toka Bojane. Takođe je izrazio nezadovoljstvo što je saslušanje upriličeno nakon što je razmotren Predlog zakona o budžetu za 2018. godinu, iako su predloženi odgovarajući zaključci povodom razmatranja Predloga zakona o budžetu za 2018. godinu na Odboru za ekonomiju, finansije i budžet koji će pomoći realizaciji neophodnih aktivnosti koje se odnose na rijeku Bojanu. Podsjetio je da je još amandmanima iz 2013. godine na Zakon o sigurnosti pomorske plovidbe stvorena obaveza organa državne uprave nadležnog za poslove pomorstva da do 31. decembra 2014. godine donese plan, mjere i aktivnosti na održavanju plovnosti, postavljanju objekata sigurnosti za plovne puteve, posebno na rijeci Bojani i njenom ušću. Naglasio je da se „ušće“ našlo u Zakonu jer postoji svijest da se korito, pa ni ušće Bojane, ne održava. Smatra da je održavanje plovnosti Bojanom aktuelno od ranije, a ne samo od perioda suša zbog kojih je desni rukavac rijeke presušio. Postavio je pitanje što je urađeno od 2014. godine do danas. Ocijenio je da su sprovedene aktivnosti nedovoljno za održavanje plovnosti Bojane, za čije održavanje je odgovorno Ministarstvo saobraćaja i pomorstva. Podsjetio je da desni rukavac delte Bojane iznosi 3,1km, dok je lijevi dužine 3,2km. Istakao je da ukupna dužina od 43km rijeke zahtijeva intervenciju na samo par kilometara da bi ona bila plovna. Zaključio je da je cilj rasprave da se shvati da rijeka Bojana i Skadarsko jezero zaslužuju turističku, ekonomsku i svaku drugu valorizaciju na dobrobit građana Crne Gore. Smatra da Vlada mora preduzeti velike i hitne aktivnosti kako bi se pitanje plovnosti Bojanom uredilo. Saopštio je da regulacija toka Bojane može da bude skupa, ali je neophodna jer se radi o plovnom putu mnogim ribarskim plovilima iz opštine Ulcinj. Organizovanje sigurnosti na Bojani značilo bi održavanje ušća i postavljanje i održavanje signalizacije na ušću. Ministarstvu poljoprivrede i ruralnog razvoja uputio je pitanje da li su i kakve aktivnosti vršene na utvrđivanju uzroka poplava koje su se desile kao i da li je poznato da su bentovi na albanskoj strani viši od bentova na crnogorskoj strani, što bi u slučaju budućih poplava dovelo do preliivanja vode na crnogorsku stranu. Ministarstvu unutrašnjih poslova uputio je pitanja u vezi sa kontrolom brzine koja je pomenutim Zakonom određena na 6 NM (nautičkih milja). Pitanja su se odnosila na postojanje opreme za praćenje brzine i broj lica koja su kažnjena po osnovu prekoračenja brzine. Ministarstvo održivog razvoja i turizma pitao je kako će se sprovoditi Prostorni plan Crne Gore i u kakav kontekst će se staviti upravljanje rijekom Bojanom, s obzirom da je predviđena nautička eko marina sa oko 70 vezova. Pitao je i da li postoji konkretni zajednički projekat između Crne Gore i Albanije koji definiše regulisanje vodotoka Bojane u 2018. godini.

Poslanik Mićo Orlandić istakao je da se radi o problemu koji zadire u ingerencije većeg broja ministarstava i uprava što govori o potrebi da se on sistemski rješava. Sva pitanja vezana za valorizaciju Bojane, Šaskog i Skadarskog jezera su od velikog državnog značaja i zaslužuju dužnu pažnju svih relevantnih institucija. U tom kontekstu je apelovao da se nedvosmisleno utvrde nadležnosti svih zajedno i svakog ponaosob. Istakao je da je pitanje upravljanja Bojanom i političko pitanje koje treba rješavati u bilateralnoj saradnji. Važno je i kao ekonomsko pitanje jer se radi o razvoju i Crne Gore i Albanije jer se dobrim gazdovanjem u basenu Skadarskog jezera obezbjeđuje oko 40.000 ha plodne zemlje. Sljedeći su, kako je istakao, benefiti koji se mogu ostvariti turističkom valorizacijom Skadarskog i Šaskog jezera i rijeke Bojane. Naglasio je da je državni interes Crne Gore i u dijelu kulturno-istorijskog nasljeđa u basenu Skadarskog jezera i da ne zavrjeđuje samo štute informacije koje su u pisanoj formi nadležna ministarstva. Saopštio je da je i do sada bilo pokušaja, radom dviju Akademija nauka i umjetnosti, da se reguliše tok rijeke Bojane, ali su oni završavani bez konkretnih i vidljivih rezultata. Smatra da je krajnje vrijeme da se na pravi način iskoristi ogromni potencijal koji rijeka Bojana ima zbog čega bi morala imati prioritet u rešavanju problema sa kojima se suočava. Kao primjer dobre regulacije plovnosti Bojane istakao je most koji je Republika Albanija izgradila na Bojani, koji je pokretan i ne može biti smetnja plovnosti tom rijekom. Izrazio je čuđenje zbog odnosa koji Crna Gora ima prema održivom razvoju područja Bojane, Šaskog i Skadarskog jezera što govori o činjenici da se ne sagledavaju pravilno benefiti koje država može i mora imati razvojem tih područja u cjelini. Istakao je da nedostatak novca ne treba biti razlog za nedjelovanje jer na putu ka Evropskoj uniji zajedno sa Albanijom imamo na raspolaganju fondove iz kojih se mogu dobiti sredstva za očuvanje navedenih područja. Istakao je da sporadične radnje čišćenja korita Bojane ne doprinose dugoročnom i trajnom rješenju problema. Zahvalio je Odboru za ekonomiju, finansije i budžet na predlaganju zaključaka Skupštini koji će omogućiti kvalitetnije rješavanje problema plovnosti Bojanom. Istakao je potrebu za zajedničkim i koordiniranim radom državnih organa koji bi bio usmjeren na rješavanje problema, pa je zamolio da ova tema bude prioritet u radu oba odbora sa željom da se pomogne koordinaciji u rješavanju problema i na Bojani i u basenu Skadarskog i Šaskog jezera.

dr Predrag Sekulić, predsjednik Odbora za ekonomiju, finansije i budžet, saopštio je da je rasprava pokazala ozbiljnost i kompleksnost problema. Uz zahvalnost poslanicima Genciju Nimanbegu i Miću Orlandiću, složio se sa iznijetim ocjenama da se problem ne smije posmatrati usko sektorski, već u većoj povezanosti svih relevantnih institucija. Saopštio je da rješenje problema mora biti sveobuhvatno i dugoročno. Podsjetio je da je Odbor, kojim predsjedava, na vrijeme reagovao zaključcima koji se odnose na Bojanu na Predlog zakona o budžetu za 2018. godinu i iznio stanovište da novca za dobre projekte ne bi smjelo da nedostaje. Sve ovo imajući u vidu ogroman razvojni i održivi potencijal ukupnog područja rijeke Bojane i basena kojima gravitira. Činjenica je da na pravi način do sada nijesu valorizovani potencijali o kojima je riječ, ne opravdava odustajanje od regulacije toka Bojane u budućnosti. Podsjetio je na zajedničke radne grupe sa Republikom Albanijom koje su se bavile prostorom od zajedničkog interesa i izrazio nadu da će se i ovom pitanju pristupiti zajedničkim projektom kao što je to bio slučaj sa projektom zajedničke zaštite Skadarskog jezera.

Milan Paunović, predsjednik Komisije za državnu granicu, Ministarstvo unutrašnjih poslova složio se sa ocjenom da se radi o kompleksnom pitanju i podsjetio da problem regulacije toka rijeke Bojane nije nov. Ukazao je da se granice rijeke utvrđene 1926. godine razlikuju se od granica iz 1956. i 1967. godine. Dva ostrva koja su nekada postojala danas ne postoje zbog prirodnih procesa na koje nije moguće uticati. Upoznao je da su planirani sastanci paritetnih radnih timova na utvrđivanju i regulaciji granice na Bojani, a predviđeno je i korišćenje IPA fondova za tu namjenu i obezbjeđivanje sredstava u budžetu.

Damir Gutić, direktor Uprave za vode, složio se sa ocjenama da se problem rješava interdisciplinarno i da su uključeni: Ministarstvo održivog razvoja i turizma, Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja, Uprava za vode, ali ne i Ministarstvo saobraćaja. Ukazao je da se o sprovedenim aktivnostima podnose mjesečni izvještaji potpredsjedniku Vlade Simoviću. Istakao je da je Vlada donijela zaključke kojima je obavezala svaku od institucija da učine sve iz svoje nadležnosti kako bi se problem sanirao. Upoznao je da je Hidrometeorološki i seizmološki zavod vršio mjerenja, tokom 2017. godine, a da je JP „Morsko dobro“

sprovodilo interventne mjere na čišćenju ušća Bojane. Uporedo sa tim sproveden je javni oglas za izbor izvođača za vađenje oko 150.000m³ materijala iz Bojane. Ocijenio je da je zajednički rad nadležnih ministarstava i uprava bio koordiniran i istakao da se ne slaže sa iznijetim ocjenama da koordinacije nije bilo. Ukazao je da je još od 1956. godine bila predložena mjera vađenja materijala iz rijeke Bojane kao najbolja mjera za obezbjeđivanje protoka vode a da je presijecanje meandara jedno od rješenja. Skraćivanjem toka i održavanjem pada vode pokušala se održati protočnost rijeke ali je pozitivan rezultat izostao. Što se tiče medijske pažnje koju ovaj problem zaslužuje, apelovao je da mediji budu fokusirani na mišljenja stručnih lica i čuli stručni argumenti. Kada su u pitanju bentovi, upoznao je da Crna Gora nema usaglašenu nultu stopu njihove visine sa Republikom Albanijom koja je, kako je saopštio, uložila oko 30 miliona EUR u podizanje bentova.

mr Luka Mitrović, direktor Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju Crne Gore (ZHMS) saopštio je da je u toku izrada PPPN za obalno područje kojim će se definisati namjena područja. Upoznao je da će Ministarstvo održivog razvoja i turizma dostaviti detaljnu informaciju sekretarijatima odbora o svim pitanjima koja su otvorena na sjednici a na koje nijesu dati odgovori.

Vaso Radović, potpredsjednik Opštine Ulcinj, ukazao je na značaj rijeke Bojane i manastira u okolini, kao i potrebu održavanja nasipa na rijeci Bojani. Nasipi su započeti još u vrijeme knjaževine Crne Gore i u lošem su stanju što se manifestovalo u poplavama 2010. i 2011. godine. Istakao je da je prirodni fenomen rijeke Bojane da ima dva toka. Ukazao je i na važnost zaštite dina na Velikoj plaži i na problem smanjivanja Šaskog jezera.

Vladan Radonjić, generani direktor Direktorata za pomorski saobraćaj, Ministarstvo saobraćaja i pomorstva, komentarišući član Zakona koji se odnosi na obavezu organa državne uprave nadležnog za poslove pomorstva da donese plan, mjere i aktivnosti na održavanju plovnosti, postavljanju objekata sigurnosti za plovne puteve posebno na rijeci Bojani i njenom ušću, istakao je da Ministarstvo saobraćaja i pomorstva ne može samo da odredi mjeru do koje će se produbljivati korito Bojane, kao mjera na održavanju plovnosti rijeke. Postoji niz okolnosti i nadležnih organa koji utiču na to koliko Bojana može i smije biti duboka. Saopštio je da ne postoje članovi Zakona o sigurnosti pomorske plovidbe koji definišu plovidbeni put, koji bi nedvosmisleno utvrđivao kolika je dubina neophodna na ušću Bojane. Nijesu definisane ni pojmovi „visoke“ i „niske“ vode, da se ne bi ugrozilo prelivanje slane vode iz mora i obrnuto. Uprava pomorske sigurnosti mora imati jasne parametre jer je operativni organ i ne postoji smetnja da produbi korito Bojane ukoliko ima nedvosmislene parametre odlučivanja kolika dubina korita rijeke treba da bude. Govoreći o signalizaciji pozvao se na Međunarodnu pomorsku organizaciju i ukazao da za plovidbu danju nije potrebna noćna signalizacija. Istakao je da nije definisano postavljanje signalizacije za manje plovne objekte jer se pretpostavlja da mali plovni objekti vide plovidbeni put i nije im potrebna noćna signalizacija. Dakle, moraju se definisati parametri plovidbenog puta, a Uprava pomorske sigurnosti i Ministarstvo saobraćaja i pomorstva će primijeniti sve pozitivne propise u saradnji sa Republikom Albanijom jer plovidbeni put rijeke Bojane jeste zajednički i tako ga treba tretirati. Na pitanje o prekoračenju brzine od 6 NM, ukazao je da je dogovoreno između Ministarstva saobraćaja i pomorstva, Ministarstva odbrane i Ministarstva unutrašnjih poslova, da svako iz svoje nadležnosti vrši relevantne kontrole i obavještava ostale nadležne organe.

Predsjednik Odbora za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje, prof. dr Petar Ivanović upoznao je prisutne da je prije četiri godine formirana državna komisija, ali da „nulta“ tačka nije definisana. A njeno definisanje je neophodno da bi se mogla utvrditi visina bentova. Neusaglašenost dovodi do većeg stepena poplava na crnogorskoj strani.

Momčilo Blagojević savjetnik za monitoring u vodoprivredi, Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja govoreći o bentovima, kazao je da se Crna Gora rukovodi geodetskim reperima u Draču i Trstu. Rezultati rada pri utvrđivanju tih repera se razlikuju zbog čega je došlo i do razlike u visini bentova. Treba očekivati da se različite visine usaglase kroz rad relevantnih komisija Crne Gore i Albanije. Ugovor o vodoprivrednim odnosima je potpisan između Crne Gore i Albanije 2001. godine, a Nacrt novog ugovora crnogorska Vlada je

usvojila i očekuje se njegovo potpisivanje. Takođe, Ugovor o održivom upravljanju Skadarskim jezerom i Bojanom je u formi nacarta. Time bi trebalo da bude uspostavljen pravni okvir koji omogućava Crnoj Gori da aplicira za projekte iz IPA fondova. Značajno je i što sliv Bojane obuhata i sliv Drima i on obuhvata oko 20.000 km². Bojana drenira cjelokupnu količinu sliva Drima, a korito Bojane može da apsorbuje oko 1.600 m³/s vode. Upoznao je da do poplava dolazi jer koritom rijeke treba da prođe i do 7000m³ vode jer se vode iz Skadarskog jezera ne dreniraju. Crna Gora je u obavezi da sprovede i Direktivu o poplavama koja predviđa izradu preliminarne mape rizika od poplava. Mape predviđaju utvrđivanje zona ugroženih područja i program mjera za regulisanje upravljanja ugroženim područjima. Saopštio je da su dobijena sredstva od EU kroz nacionalne i IPA programe i očekuje se implementacija najavljenog projekta. Istakao je da je u pripremi i hidromorfološka studija desnog rukavca koja podrazumijeva mjerenje dna korita Bojane i količinu sedimenta koji ne ugrožava tok Bojane. S druge strane, uradiće se biološke i hemijske analize koje će dati podatke u odnosu na koje će se odrediti redosljed i vrsta sljedećih aktivnosti.

Poslanik Genci Nimanbegu konstatovao je da je rasprava pokazala da ne postoji dovoljna koordinacija postupaka ministarstava iako su iznijeta i drugačija mišljenja. Smatra da se shvatanje problema i način da se on rješava razlikuju od ministarstva do ministarstva. Izrazio je žaljenje što saslušanju ne prisustvuje neko iz Ministarstva održivog razvoja i turizma kako bi odgovorio na pitanje kako će dati koncesiju za izgradnju marine na Bojani ako ona nije sigurna za plovidbu tj. nije plovna. Drugo pitanje je što navedeno Ministarstvo planira sa jadransko-jonskom cestom jer je to saobraćajnica koja će presijecati rijeku Bojanu i nastavlja u susjednu Albaniju. Ukazao je da se radi o kompleksnom projektu za koji treba koristiti IPA fondove. Smatra da Ministarstvo saobraćaja i pomorstva nije preduzelo bilo kakve mjere i aktivnosti na održavanju plovnosti rijekom Bojanom, iako je Zakonom na to obavezano. Ministarstvo je ipak predložilo da interresorna komisija rješava problem plovnosti Bojane u saradnji sa nadležnim organima Republike Albanije. To podrazumijeva i izradu elaborata o produbljivanju rijeke Bojane sa jasnom vizijom buduće saobraćajne komunikacije na rijeci i preko rijeke i povezivanje unutrašnjih i pomorskih puteva. Podsjetio je da je Zaključcima povodom donošenja Zakona o budžetu za 2018. godinu, Skupština pozvala Vladu da u 2018. godini otpočne aktivnosti na uspostavljanju graničnih prelaza na lokaciji Ckla - Zogaj, Republika Albanija i Sv. Nikola - Pulaj, Republika Albanija. Takođe, Skupština je pozvala Vladu da u 2018. godini, preduzme aktivnosti i obezbijedi sredstva za realizaciju zakonodavnog i strateškog okvira za punu valorizaciju obalnog područja i produbljivanje dna i korita rijeke Bojane, označavanje plovnog puta, u cilju omogućavanja unutrašnjeg vodenog saobraćaja i povezivanja sa pomorskim saobraćajem. Skupština ukazuje da je neophodno intenzivirati aktivnosti sa Republikom Albanijom u cilju kvalitetnije valorizacije rijeke Bojane. Istakao je da bentovi, osim zaštitne, mogu imati i turističku namjenu (pješačenje, biciklizam).

Poslanik Mićo Orlandić istakao je da nije poznato ko će biti nosilac projektno tehničke dokumentacije kako bi se kvalitetno izveli radovi na regulaciji toka rijeke Bojane, a u cilju valorizacije cijelog područja kroz koje Bojana protiče. Ukazao je da se radi o političkom pitanju i predložio da se, u formi kontrolnog ili konsultativnog saslušanja, obavi razgovor sa ministrom vanjskih poslova. Ukupne poslove u vezi sa projektnom dokumentacijom treba sagledati u svjetlu rješenja koja daje Zakon o planiranju i izgradnji objekata i u tom kontekstu pozvati i ministra održivog razvoja i turizma. Predložio je da se tromjesečno sastaju oba odbora zajedno ili svaki pojedinačno kako bi se pratila realizacija aktivnosti po ovom pitanju.

Predsjednik Odbora za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje prof. dr Petar Ivanović rezimirao je raspravu i zaključio da su neophodne naučne podloge za dalje rješavanje problema (studije, analize, istraživanja), zajedničke aktivnosti nadležnih institucija, kandidovanje projekata samostalno ili zajedno sa Republikom Albanijom za IPA fondove, u oblasti zaštite i valorizacije potencijala Bojane i okolnih prostora. Dodao je da je potrebno ispitati potrebe čišćenja i lagerovanje pijeska i definisanje plovnog puta sa pratećom signalizacijom. Ukazao je na značaj uključivanja i potencijalnih korisnika, i neophodnosti donošenja akcionog plana sa jasnim rokovima, jer se problem često definiše ali ne i način njegovog rješavanja i rokovi. Izrazio je nadu da će Odbor, kojim predsjedava, smatrajući pitanje plovnosti Bojane

prioritetom, sa sagovornicima iz CANU i drugih zainteresovanih i nadležnih institucija nastaviti konsultativna ili kontrolna saslušanja jednom tromjesečno.

**sekretarka Odbora za turizam,
poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje**

mr Milena Kapa

**predsjednik Odbora za turizam
poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje**

prof. dr Petar Ivanović

sekretar Odbora za ekonomiju, finansije i budžet

Demir Mujević

predsjednik Odbora za ekonomiju, finansije i budžet

dr Predrag Sekulić